

Extended essay cover

Candidates must complete this page and then give this cover and their final version of the extended essay to their supervisor.

Candidate session number

Candidate name

School name

Examination session (May or November)

MAY

Year

2015

Diploma Programme subject in which this extended essay is registered: SWEDISH GROUP 1

(For an extended essay in the area of languages, state the language and whether it is group 1 or group 2.)

Title of the extended essay: AMERIKAS FÖRSTA RIKTIGA REVOLUTIONÄR
— SARA STRIDSBERGS GESTALTNING AV VALERIE SOLANAS OCH
SCUM MANIFESTO I DRÖMFAKULTETEN

Candidate's declaration

This declaration must be signed by the candidate; otherwise a mark of zero will be issued.

The extended essay I am submitting is my own work (apart from guidance allowed by the International Baccalaureate).

I have acknowledged each use of the words, graphics or ideas of another person, whether written, oral or visual.

I am aware that the word limit for all extended essays is 4000 words and that examiners are not required to read beyond this limit.

This is the final version of my extended essay.

Candidate's signature: _____

Date: 10/12 2014

Supervisor's report and declaration

The supervisor must complete this report, sign the declaration and then give the final version of the extended essay, with this cover attached, to the Diploma Programme coordinator.

Name of supervisor (CAPITAL letters) _____

Please comment, as appropriate, on the candidate's performance, the context in which the candidate undertook the research for the extended essay, any difficulties encountered and how these were overcome (see page 13 of the extended essay guide). The concluding interview (viva voce) may provide useful information. These comments can help the examiner award a level for criterion K (holistic judgment). Do not comment on any adverse personal circumstances that may have affected the candidate. If the amount of time spent with the candidate was zero, you must explain this, in particular how it was then possible to authenticate the essay as the candidate's own work. You may attach an additional sheet if there is insufficient space here.

är en elev med ett starkt intresse för litteratur och hennes största problem inledningsvis var att kunna välja mellan all litteratur hon var intresserad av. Hon har ett stort engagemang för genusfrågor och ville arbeta med något skrivet av en kvinna och min tanke, när jag tipsade henne om Sara Stridsbergs författarskap, var att hon behöver en "utmaning". Hon sögs snabbt in i sitt arbete och har arbetat oerhört självständigt med sitt material under hela arbetsprocessen. Hon har hållit alla sina dead-lines och kommit väl förberedd till varje handledningstillfälle.

This declaration must be signed by the supervisor; otherwise a mark of zero will be issued.

I have read the final version of the extended essay that will be submitted to the examiner.

To the best of my knowledge, the extended essay is the authentic work of the candidate.

As per the section entitled "Responsibilities of the Supervisor" in the EE guide, the recommended number of hours spent with candidates is between 3 and 5 hours. Schools will be contacted when the number of hours is left blank, or where 0 hours are stated and there lacks an explanation. Schools will also be contacted in the event that number of hours spent is significantly excessive compared to the recommendation.

I spent hours with the candidate discussing the progress of the extended essay.

Supervisor's signature: _____

Date: 12/1 2015

Assessment form (for examiner use only)

Candidate session number		
--------------------------	--	--

Achievement level

Criteria	Examiner 1	maximum	Examiner 2	maximum	Examiner 3
A research question	2	2		2	
B introduction	2	2		2	
C investigation	4	4		4	
D knowledge and understanding	4	4		4	
E reasoned argument	4	4		4	
F analysis and evaluation	4	4		4	
G use of subject language	3	4		4	
H conclusion	2	2		2	
I formal presentation	4	4		4	
J abstract	2	2		2	
K holistic judgment	3	4		4	
Total out of 36	34				

Name of examiner 1: _____
(CAPITAL letters)

Examiner number: _____

Name of examiner 2: _____
(CAPITAL letters)

Examiner number: _____

Name of examiner 3: _____
(CAPITAL letters)

Examiner number: _____

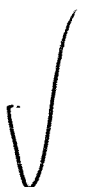
IB Assessment Centre use only: B: _____

IB Assessment Centre use only: A: _____

Amerikas första riktiga revolutionär

- Sara Stridsbergs gestaltning av Valerie Solanas och *SCUM Manifesto* i *Drömfakulteten*

Extended Essay
Svenska
Examination maj 2015
3.974 ord

Sammanfattning

Syftet med denna uppsats var att ta reda på hur Sara Stridsberg gestaltar karaktären Valerie Solanas, samt *SCUM Manifesto*, i sin roman *Drömfakulteten* (2006). Romanen är baserad på verkliga personer och händelser vilka Stridsberg själv har ett personligt förhållande till, och det intresserade mig därför att undersöka hur hon behandlar och framställer dessa.

Första steget i att skriva uppsatsen var att göra efterforskningar gällande bakgrunden. Jag läste både *SCUM Manifesto* samt en biografi om den verkliga Valerie Solanas liv för att kunna jämföra fakta och den fiktion som Stridsberg själv tillfört i romanen. Jag läste även *Drömfakulteten* ett flertal gånger och bestämde mig för att fokusera min analys på tre perioder i den fiktiva Solanas liv: barndomen, ungdomen samt dagarna innan hennes död. Detta dels för att kunna se hur karaktären utvecklas samt för att kunna göra en mer grundlig analys av varje period. Romanens annorlunda språk och speciella komposition gjorde ett starkt intryck på mig och därför ville jag även undersöka hur dessa faktorer påverkar Stridsbergs gestaltning.

Slutsatsen jag kom fram till är att de tre perioderna barndomen, ungdomen samt dödsdagarna präglas av tre yttre miljöer: öknen, havet respektive staden. Dessa miljöer speglar och förstärker karaktären Valerie Solanas känslor och tillstånd. Solanas utveckling och personlighet visas också i samspelet med ett flertal andra karaktärer. *SCUM Manifesto* är en central del av romanen. Dels är delar av dialog och handling tydligt inspirerad av manifestet, dels hyser Valerie Solanas stark kärlek till verket och det är en viktig drivkraft för henne.

Språket och kompositionen i sin tur hjälper också till att framhäva Valerie Solanas känslor och livssituation. Även valet av berättarperspektiv har en stor inverkan på gestaltningen då det gör att karaktären framstår som mer sympatisk än om ett annat berättarperspektiv valts.

Antal ord: 291

✓ +

✓

Innehållsförteckning

Inledning	1
Bakgrund	1
Verklighetens Valerie Solanas.....	1
<i>SCUM Manifesto</i>	3
Drömfakulteten	4
Sammanfattning.....	4
Uppväxten.....	4
Ungdomen.....	6
Döden.....	8
Språk och komposition.....	9
Slutsats	10
Källförteckning	11

Inledning

SCUM Manifesto av den amerikanska författaren Valerie Solanas från 1967 är en av de mest radikala och kända feministiska texter som skrivits. Manifestet kom 2003 i svensk översättning av Sara Stridsberg.¹ Till denna utgåva skrev Stridsberg ett förord, där hennes beundran och fascination för Solanas och manifestet tydligt lyser igenom. "Jag har aldrig älskat en text som jag älskar Valeries text. Ingen text har förändrat mig så /.../ Jag vill bara prata med Valerie. Jag kan inte sluta tänka på Valerie", skriver hon.²

E+

2006 utkom Sara Stridsbergs andra roman *Drömfakulteten*, som bland annat belönats med Nordiska Rådets litteraturpris.³ *Drömfakulteten* är en "litterär fantasi"⁴ som utgår från den feministiska författaren Valerie Solanas liv. Samtidigt som en stor del av *Drömfakulteten* är ren fiktion upplever jag att den ger en tydlig bild av Solanas och att läsaren kommer henne nära. Stridsberg framstår som förtrollad av Solanas och lyckas ändå skapa distans till karaktären, vilket fascinerade mig. Det intresserade mig också att se hur Stridsberg behandlar en person och ett verk som hon så tydligt ser upp till och inspireras av. Syftet med den här uppsatsen är således att svara på frågan: Hur gestaltas Valerie Solanas och *SCUM Manifesto* i *Drömfakulteten*? För att kunna göra en mer djupgående analys har jag valt att fokusera på tre perioder i den fiktiva Valerie Solanas liv: barndomen, ungdomen samt dagarna innan hennes död. Jag kommer även analysera hur romanens språk, berättarperspektiv och komposition samverkar med gestaltningen.

B+

Bakgrund

Verklighetens Valerie Solanas

Kvinnoforskaren Breanne Fahs är en av de som intresserat sig för Solanas liv och skrivit den hittills enda biografien om henne. Det är denna biografi jag utgått ifrån när jag sammanställt bakgrunden.

C+
K+

Valerie Jean Solanas föddes 1936 i Ventnor City, New Jersey, på Amerikas västkust.⁵ Två år senare fick föräldrarna Louis och Dorothy sin andra dotter, Judith. Systrarna var, enligt Judith,

¹ Modernista, Stockholm

² Solanas, övers. Stridsberg. *SCUM Manifest*, 5.

³ Nordiska rådet, 2007

⁴ Stridsberg. *Drömfakulteten*, 4.

⁵ Fahs. *Valerie Solanas - the defiant life of the woman who wrote SCUM (and shot Andy Warhol)*, 9.

✓

väldigt olika, men behöll ändå kontakten hela livet.⁶ Föräldrarna separerade när Valerie var fyra år gammal. I en psykologisk rapport från 1968 uppgav Solanas att hon blivit sexuellt utnyttjad av sin far⁷, något som även systemen beskrivit.⁸

Modern Dorothy gifte senare om sig med Red Moran, en pianostämmare. Efter att Moran flyttat in skolkade Valerie ofta från skolan och hon skickades därför till ett internat där hon stannade i två år.⁹ Efter internatskoleåren och high school började hon 1954 studera psykologi på University of Maryland. För att finansiera studierna arbetade Valerie extra i skolans laboratorium. 1962 flyttade hon till New York där hon bland annat skrev pjäsen *Up your ass* samt *SCUM Manifesto*. Solanas tiggde och prostituerade sig medan hon letade efter en producent till pjäsen och en förläggare som kunde ge ut manifestet. 1967 ringde hon konstnären Andy Warhol för att diskutera *Up your ass*. Han gick med på att träffa henne, men var i slutändan ointresserad av pjäsen.¹⁰

Solanas lyckades få ett romankontrakt hos Olympia Press efter att ha kontaktat förläggaren Maurice Girodias, men insåg snart att det var ett ofördelaktigt kontrakt för hennes del, och kände sig lurad.¹¹ Solanas vände sig till Warhol igen för att få honom att sätta upp *Up your ass* men han var fortsatt ointresserad. Den tredje juni 1968 skedde det som skulle göra henne känd över en natt - Solanas sköt Andy Warhol. Han skadades allvarligt men överlevde. Solanas åtalades för mordförsök, men ansågs oförmögen att klara av en rättegång. Hon skickades till Elmhurst Hospital där hon diagnosticerades med paranoia och schizofreni.¹² Efter flera år på mentalsjukhus släpptes hon 1971 ut i friheten igen.

1973 träffade Solanas Louis Zwiren, en man med vilken hon inledde ett förhållande som skulle vara i fyra år. Under deras tid tillsammans började hon regelbundet äta sodium selenate i syfte att förhindra sitt åldrande. "Hon ville leva för evigt"¹³, enligt Zwiren.

Sina tre sista år spenderade Solanas i San Fransisco på socialfallshotellet Bristol Hotel. Den 25:e april 1988 hittades Valerie Solanas på sitt rum, död i sviter till följd av en lunginflammation.¹⁴

⁶ Fahs. *Valerie Solanas - the defiant life of the woman who wrote SCUM (and shot Andy Warhol)*, 12.

⁷ Ibid, 18

⁸ Ibid, 19

⁹ Ibid, 21

¹⁰ Ibid, 118

¹¹ Ibid, 114

¹² Ibid, 199

¹³ Ibid, 275

¹⁴ Ibid, 329

SCUM Manifesto

SCUM Manifesto, skriven 1967 av Valerie Solanas, är en diagnos av mannen och patriarkatet. Mannen beskrivs som totalt underlägsen kvinnan - han är "egocentrisk, fångad i sig själv, oförmögen till empati och identifikation till andra."¹⁵ På grund av detta har han gjort världen till en hemsk plats, och huvuddelen av manifestet beskriver de skadliga företeelser som män är ansvariga för, inklusive krig, hat och våld, förhindrandet av vänskap och kärlek, samt "trevligheter, artigheter och värdighet".¹⁶ Efter denna utläggning redogör Solanas för hur SCUM - Society for cutting up men - ska råda bot på problemen och ta över landet, bland annat genom att icke-arbeta, förstöra egendom och döda alla män som inte ingår i SCUM:s hjälptrupper.

Solanas framhåller också att den verkliga konflikten inte står mellan män och kvinnor, utan mellan SCUM och så kallade "Daddy's Girls" - kvinnor som låter sig hunsas av patriarkatet och upprätthåller patriarkala strukturer genom att till exempel ingå i heteromonogama förhållanden, peppa mäns ego och söka manlig bekräftelse. Konflikten ligger här därför att om alla kvinnor helt enkelt vägrade att ha någonting med män att göra skulle världen "kollapsa fullständigt"¹⁷ och det skulle sedan bli enkelt för kvinnorna att ta kontroll över den.

Många åsikter finns angående SCUM. Enligt skådespelaren Andrea Edwards, som framfört en omarbetad version av SCUM på scen, är manifestet: ".../ inte pk eller förklarande, [Valerie Solanas] bara kör på. Solanas kastar sig mellan djupa, bra insikter och analyser och barnsligt hämndbegär, kärlekslängtan och eufori."¹⁸ Ska SCUM läsas bokstavligt? Solanas själv har sagt att: "SCUM är hypotetiskt. Det är bara ett litterärt grepp. Det finns ingen organisation som heter SCUM - det har aldrig funnits, och det kommer aldrig finnas."¹⁹ SCUM har kritiserats för att vara transfobisk och biologistisk. Hyllad och hatad. Precis som Solanas själv.

Huruvida Solanas skrev *SCUM Manifesto* på blodigt allvar, som en fräck satir av ett krasst manssamhälle eller som en blandning av båda, är mindre viktigt enligt mig. För SCUM är en text som manar till tanke. SCUM skakar om. Manifestet känns fortfarande, snart 50 år efter att det skrevs, högst relevant, och kommer fortsätta kännas så ända tills den utopi som beskrivs har blivit verklighet.

¹⁵ Solanas, övers. Stridsberg. *SCUM Manifest*, 29.

¹⁶ Ibid, 33

¹⁷ Ibid, 69

¹⁸ Röshammar, *Jag mår dåligt när folk säger att jag är modig*.

¹⁹ Smith, Howard och van der Horst, Brian. *Valerie Solanas interview*.

Drömfakulteten

Sammanfattning

Som tidigare nämnts är *Drömfakulteten* baserad på den feministiska författaren Valerie Solanas liv. Romanen är uppdelad i fem delar som löst kan kopplas till Solanas barndom, tonårsperiod, universitetstid, tid i New York vid Andy Warhols högkvarter The Factory, samt tiden efter New York. Bortsett från detta följer romanen inte en rak kronologi utan hoppar mellan scener från olika perioder i Solanas liv. Förutom Solanas florerar verkliga personer som Dorothy Biondo, Red Moran och Andy Warhol, men också fiktiva karaktärer som Cosmogirl och Silkespojken, två mycket nära vänner till Valerie. Stridsberg blandar en mer klassisk berättarstil med manusliknande dialoger, vilket ger olika effekter och hjälper till att skapa karaktären Valerie Solanas. Berättelsen inkluderar både fakta och autentiskt material som platser, personer, årtal och utdrag från *SCUM Manifesto*, samt fiktiva element. Med ett poetiskt, målande språk bygger Stridsberg upp scener i både öknen, staden och vid havet, tre centrala miljöer i romanen.

Uppväxten

Romanens Valerie Solanas växer inte upp i Ventnor City, New Jersey, utan i den fiktiva staden Ventor, Georgia. Ventor beskrivs som ett ökenhål med "en enda lång årstid av hetta och bränt gräs."²⁰ Öknen blir i romanen en symbol för barndomen, och speglar ensamheten Valerie känner inombords. Redan som liten förstår både Valerie och hennes mor att hon är något speciellt. Dorothy vet inte hur hon ska handskas med sin dotter men inser att Valerie är ämnad för något större än att stanna i Ventor. "[Dorothy] är övertygad om att [Valerie] är en bortbyting som behöver särskild näring och särskilda böcker och lekar, en främling för henne själv, en oväntad sådan men önskad i hemlighet."²¹, skriver Stridsberg. Valerie har på sig en vit, alldeles för trång klänning som modern har sytt. Skogen är full av självdöda djur. Ventor blir utan elektricitet flera månader i sträck. Solen skiner obarmhärtigt stark. Valerie våldtas av sin far, Louis, men Dorothy är omedveten om att det händer. Genom att beskriva dessa händelser får Stridsberg läsaren att förstå att Valerie måste bort från Ventor. Valeries intelligens och rika inre liv kan inte utvecklas och komma till sin rätt på en så inskränkt plats. Man kan tänka sig att platsen där verklighetens Solanas växte upp, Ventnor City i New Jersey, var modernare och urbanare, en plats där Valerie kom i kontakt med olika sorters människor. Det blir därför mer effektfullt att placera romanens Valerie i öknen i amerikanska södern, där hon står i stark kontrast till miljön runtomkring henne.

²⁰ Stridsberg, *Drömfakulteten*, 20.

²¹ *Ibid*, 29

//E-

P/E+

Dorothy och Valerie är mycket olika varandra. Dorothy klarar sig inte utan män och deras bekräftelse. "Louis stannar så länge jag strålar"²² säger hon till Valerie och förkunnar att hon aldrig tänker bli ful, för då kommer ingen man vilja ha henne. Men trots olikheterna så älskar Valerie Dorothy; "Utan Louis går Dorothy sönder och utan Dorothy går Valerie sönder."²³ När Louis sedan lämnar familjen blir Dorothy förtvivlad och försöker gång på gång begå självmord genom att dränka sig i floden, och Valerie räddar henne varje gång. Detta illustrerar deras relation; det är Valerie som tar hand om Dorothy och inte tvärt om. Dorothys högsta önskan är att bli hemmafru igen, att tjäna en ny man. "Men du är ju ingen hemmafru", protesterar Valerie. "Du är en barflicka. En arbetarflicka."²⁴ Men Dorothy är ingen arbetarflicka. Hon är naiv och inställsam, en "Daddy's Girl", den typ som Valerie senare i livet kommer känna förakt för. Dorothy vill inte göra någon illa, allra minst Valerie, men hon kan inte ändra på sig, hur mycket Valerie än hoppas att det ska ske.

Även i romanen gifter Dorothy om sig med Red Moran några år efter separationen från Louis. Valerie står inte ut med honom utan rymmer till en strand i Florida, och snart kommer Dorothy efter på grund av att Moran misshandlat henne. Här använder Stridsberg havet och vädret för att skildra hur relationen mellan mor och dotter förändras. I början är allt bra och de är lyckliga: "Blåmärkena bleknar på Dorothys armar och hon är långt ute i vågorna, hon dyker och hon drömmer om att förändras av havet."²⁵ Dorothy har lovat Valerie att aldrig gå tillbaka till Moran, men han ringer henne ofta och hon börjar tvivla på sig själv och beslutet att lämna honom; "Vinden blåser sönder [Dorothys] frisyren och goda föresatser, sanden och saltet och solen både lindrar och uppviglar, och snart kommer havet ha förstört all make-up."²⁶ Stridsberg använder inställningen till läsning på liknande sätt: medan Valerie slukar böcker klarar Dorothy inte av att läsa mer än ett par sidor i den roman hon fått av Valerie i födelsedagspresent. Med läsningen som exempel visar Stridsberg att Dorothy och Valerie är fundamentalt olika varandra, precis som havet och öknen. Moran kommer för att hämta tillbaka Dorothy och Valerie, och Dorothy låter honom göra det. Dorothy hör hemma i öknen, i det enda liv hon känner till. Valerie vet att hon måste bort därifrån. När de kommit tillbaka till Ventor rymmer hon igen, och det är för sista gången.

Stridsberg låter karaktären Valerie formas tydligt i denna första del av romanen. När läsaren först träffar henne är hon nio år och ber Dorothy om att få slippa bo med Louis med

²² Stridsberg, *Drömfakulteten*, 30

²³ *Ibid*, 30

²⁴ *Ibid*, 61

²⁵ *Ibid*, 76

²⁶ *Ibid*, 83

D/F

✓

motiveringen: "Jag tycker inte om honom."²⁷ Fem år senare har hon utvecklat idéer som liknar de som verklighetens Solanas presenterar i *SCUM Manifesto*; Valerie berättar om männen i Ventor för Dorothy, och beskriver dem som "ett gäng håriga apor"²⁸, men förklarar också att allt ont försvinner när någon opererat bort nervsystemet, hjärnorna och penisarna på de onda aporna. Det är inte svårt för läsaren att dra slutsatsen att dessa idéer kommer ifrån att Valerie själv blivit illa behandlad av sin far och dessutom sett den hon älskar mest, Dorothy, såras och misshandlas av män.

Systemen Judith förekommer överhuvudtaget inte i romanen. Det är möjligt att Stridsberg inte visste om att Valerie hade en syster, men med tanke på att romanen visar på noggrann research i övrigt tror jag att det är ett medvetet val att inte inkludera henne. Stridsbergs Valerie Solanas står utanför systemet, står utanför allt. Hon är ensam och arg. Den bilden går inte ihop med stöttande familjemedlemmar, som verklighetens Judith var.

Ungdomen

Havet, vid vilket Valerie nu bor tillsammans med sin vän Silkespojken, symboliserar till en början frihet och lycka. Här börjar Valerie skriva på allvar: "[Valeries] anteckningar flyter ut i havet, de övergår i handflatan, möbler, husväggar och baksidan av använda papper."²⁹ Men vid havet finns också hajarna - männen som köper sex. Valerie beslutar sig för att börja på universitet och det är tänkt att Silkespojken ska komma efter. När hon återvänder för att hämta honom noterar hon att stränderna, liksom barndomens öken, är fulla av döda djur - i detta fall fåglar - eftersom Silkespojken, som brukade begrava fåglarna, nu har drunknat i havet. Valerie ringer honom fast hon vet att hon är död, kanske inspirerat av den tendens till schizofreni och paranoia som verklighetens Valerie troligtvis började visa runt den här tiden. "Du sa att jag skulle bli president i Amerika. Var är du nu?"³⁰ frågar hon utan att få svar. Sedan ett konstaterande: "Du är i havet för att du vill vara i havet."³¹ Precis som Dorothy hör hemma i öknen hör Silkespojken hemma i havet och Valerie själv måste vidare igen, denna gång till college.

D/F+

Liksom verklighetens Solanas börjar Valerie nu att studera på universitet i Maryland. Där träffar hon Ann Duncan, som kallas för Cosmogirl. Cosmogirl är amerikansk slang och Urban dictionary definierar cosmogirl på följande vis:

²⁷ Stridsberg, *Drömfakulteten*, 30.

²⁸ *Ibid*, 77

²⁹ *Ibid*, 114

³⁰ *Ibid*, 151.

³¹ *Ibid*, 152

“A cosmo girl is a young woman who takes a leading role in all aspects of her life. She is typically a beautiful, sexually active and single woman in her early twenties to mid thirties who lives in the city and holds a corporate/executive office job. She is financially secure and doesn't require a man's advice/assistance in her life at all.”³²

Duncans livssituation stämmer inte riktigt in på beskrivningen här - hon har inget jobb och prostituerar sig för att finansiera sina studier - men väl hennes attityd. Cosmogirl är motsatsen till en “Daddy's Girl”: oberoende, uppkäftig och vägrar anpassa sig efter vad alla andra tycker. Det är inte svårt att förstå varför Valerie dras till henne. Cosmogirl blir Valeries bundsförvant vid universitet och får Valerie att upptäcka sin syn på världen. Cosmo vägrar ta emot stipendier därför att staten - orättfärdigt, enligt henne - dömt hennes mor till dödsstraff: “Jag säljer hellre min fitta än min själ.” säger hon. “Min fitta är inte min själ.”³³ Valerie anammar den inställningen. För henne finns inget skamligt i att prostituera sig. Alla män är ändå våldtäktsmän - varför då inte ta betalt och tjäna pengar på kuppen? “Det går inte att våldta någon som gör det frivilligt”, som hon senare säger. “Alla gifta kvinnor är prostituerade. Bara riktiga horor är riktiga kvinnor och revolutionärer.”³⁴

De idéer om att män är apor som Valerie berättar för Dorothy utvecklar hon här vidare tillsammans med Cosmogirl. Precis som verklighetens Valerie jobbar de i universitetets laboratorium på nätterna, med försöksdjuren som finns där. Valerie söker pengar för att kunna forska på vad som skulle hända om endast mushonor deltog i experimenten. “Alla resultat skulle förändras”³⁵, säger hon. Valerie anser att de nuvarande experimenten är värdelösa och skyller det på “hannarnas flagranti underlägsenhet”.³⁶ Hon nekas pengar till sitt eget forskningsprojekt och proklamerar då att hon tänkt skriva en bok. Valerie säger det inte rakt ut, men den insatte läsare förstår att de tankar som föddes under uppväxten nu har mognat och att Solanas snart kommer vara redo att skriva *SCUM Manifesta*.

I sitt förord till *SCUM Manifesta* skriver Stridsberg: “Det finns en nyckelmening i SCUM: Varje kvinna vet instinktivt att den enda som är fel är att skada andra och att meningen med livet är kärlek.”³⁷ Detta har Stridsberg tagit reda på. Hon låter relationerna med människor Valerie älskade ta stor plats. För Stridsberg är Solanas så mycket mer än kvinnan som sköt Warhol. Jag

³² Maclane. *Cosmo girl definition*.

³³ Stridsberg. *Drömfakulteten*, 168

³⁴ *Ibid*, 215

³⁵ *Ibid*, 201

³⁶ *Ibid*, 202

³⁷ Solanas, övers. Stridsberg. *SCUM Manifest*, 21

tror att Stridsberg tycker att verklighetens Valerie Solanas hade förtjänat en häftig kvinna som förstod och älskade henne. I verkligheten hade Solanas sitt längsta förhållande med en man - Louis Zwirn - men i romanen är det Cosmogirl. Detta förstärker bilden av Solanas som någon som undvek män till varje pris.

Döden

Romanen tar sin början på Bristol Hotel, 1988, några dagar innan Valerie Solanas dör. Överlag är döden ett genomgående tema i romanen. Valerie känner, precis som verklighetens Valerie Solanas, en stark motvilja inför att dö: "[Jag] hatar [mig] själv och [jag] vill inte dö och det är ett högst permanent tillstånd."³⁸ När vi möter henne nu, i slutet av hennes liv, är Cosmogirl död och modern har hon inte träffat sedan hon rymde hemifrån som femtonåring. Valerie är ensam och trött. Hon befinner sig på ett socialfallshotell och prostituerar sig på heltid. Valerie beger sig egentligen till San Francisco för att surfa vid havet, en plats som har positiva associationer för karaktären och symboliserar frihet och glädje och som tidigare räddat henne från barndomens trista, ensamma och kvävande öken. Men hon kommer inte längre än till staden där hon fastnar i prostitution. Valerie, som försökt göra upp med patriarkatet i hela sitt liv, försökt hitta strategier för att hantera och krossa det, hamnar nu mitt i det. Det framstår som oerhört sorgligt att hon ska dö på det sättet. Men Valerie ältar inte och tycker inte synd om sig själv, utan framstår snarare som pragmatisk. "Det finns ingen att skylla på. Det finns ingen gud, det finns inga lyckliga slut, alla kapitel är sorgliga kapitel"³⁹, säger hon. Det sammanfattar karaktärens syn på livet och sig själv.

Dödsbädden fungerar också som en utgångspunkt för romanen. Det är vid dödsbädden som karaktären Berättaren, ett slags alter ego för Stridsberg själv, för sina konversationer med Valerie Solanas. "Du har förälskat dig i något som inte existerar"⁴⁰, säger hon till Berättaren. "Du romantiserar och sentimentaliserar det här"⁴¹, och syftar då på romanen och Stridsbergs idé om vem Valerie Solanas är. Stridsberg använder på så sätt dessa karaktär för att diskutera hur hennes egen uppfattning av *verklighetens* Solanas påverkar hur hon gestaltar karaktären Valerie Solanas i romanen.

Dialogerna med Berättaren visar också Valeries verbala kapacitet. Valerie är rolig och rapp i käften. Hennes språk här liknar det i *SCUM Manifesta*; Valerie har inte tid för "trevligheter, artigheter och värdighet", utan säger precis vad hon tycker, till exempel när hon precis påtalat

³⁸ Stridsberg. *Drömfakulteten*, 342

³⁹ Ibid, 343

⁴⁰ Ibid, 127

⁴¹ Ibid, 128

D/F+

D/F+

för Berättaren att hon knappast är den enda trasiga människan i världen. Berättaren: "Jag är inte dum i huvudet." Valerie: "Och inte heller särskilt smart."⁴²

"Jag önskar att det fanns ett annat slut på berättelsen. Jag önskar att det fanns lyckliga slut."⁴³, säger Berättaren till Valerie vid hennes dödsbädd. Stridsberg ger också berättelsen ett relativt lyckligt slut. Valerie dör inte ensam, utan Cosmogirl kommer till henne - kanske är det i en hallucination eller dröm - och läser för henne ur manifestet. Detta är det sista Valerie uppfattar innan hon dör. Stridsberg tar fasta på "nyckelmeningen" i SCUM och ger uttryck för sin egen kärlek och fascination för karaktären genom att ge romanen ett, efter omständigheterna, lyckligt slut. Slutet understryker på detta sätt SCUM:s (och Cosmogirls) betydelse för Valerie och - framförallt - Solanas betydelse för Stridsberg.

D/F+

Språk och komposition

Språket i romanen överlag är romantiskt och poetiskt, och används för att skapa stämning och känsla, inte nödvändigtvis beskriva allt så som det faktiskt var. Ett exempel är när Valerie säger till Berättaren:

"Det var hela tiden något plastigt över replikerna. Solen brände igenom parasollerna, det var amerikanska drömmar och mardrömmar, den amerikanska filmen, den amerikanska historien, kamerans lögner, världslitteraturens. Amerika var ett stort äventyr med sina ökenlandskap och vilda mustanger. Jag förstod aldrig vad som stod i manuskriptet."⁴⁴

Det Valerie uttrycker är att hon aldrig riktigt passat in någonstans. Det finns ingen som delar hennes tankar och idéer. Hon har sett igenom den "amerikanska drömmen", hon har sett igenom patriarkatet. Hon har hittat lösningen - SCUM - men hon är den enda som tror på den. Ord som "ökenlandskap" och 'vårdslitteraturens lögner' skapar en episk känsla: Det är Valerie mot hela världen och hon "förstod aldrig vad som stod i manuskriptet" - hon visste inte hur hon skulle hantera det. Stridsbergs fria, ibland svårtolkade språk förstärker också känslan av att Valerie står utanför samhället och att ingen förstår henne.

D/F+

Det är inte bara språket som skapar stämning och känsla, utan även berättarperspektivet. Att Stridsberg konsekvent berättar om Solanas i andra person och ej tredje person påverkar

⁴² Stridsberg. *Drömfakulteten*, 128.

⁴³ Ibid, 338

⁴⁴ Ibid, 339

✓

läsarens uppfattning av karaktären på flera sätt. Dels kommer läsaren ~~kommer~~ närmare karaktären - det blir ett "du" och inte ett distanserat "hon". Dels bidrar det till ett mer ömsint berättande då det ger en uppfattning av att berättarjaget personligen känner Solanas och inte enbart iakttar och refererar hennes handlingar. Detta gör i sin tur att karaktären framstår som sympatisk och gör det lättare för läsaren att tycka om henne.

Också romanens komposition är okonventionell. Även om romanen är löst uppdelad i fem delar som kronologiskt skildrar Solanas liv, hoppar Stridsberg mellan olika faser i Valeries liv och blandar scener i både tid och rum. Dessa bygger tillsammans, bit för bit, bilden av Valerie, och det konstanta växlandet mellan de olika scenerna förstärker karaktärens komplexitet och rotlöshet. Trots detta så både inleds och avslutas romanen vid Solanas dödsbädd, vilket gör att cirkeln sluts och ger läsaren en känsla av fullbordande

Både i romanens utgångspunkt vid Valeries dödsbädd och i tillbakablickarna skriver Stridsberg i presens, vilket ger kontinuitet och en stark närvaro i alla skeenden. Även karaktärernas repliker, som skrivs som om de vore hämtade ur en pjäs - inklusive scenanvisningar - bidrar till närvaron och ger en känsla av att läsaren är mitt i romanen. Detta, tillsammans med språket och kompositionen, bidrar till den intensiva läsoplevelsen och gör att läsaren kommer karaktären Valerie Solanas nära.

Slutsats

De tre miljöerna staden, havet och öknen har en viktig symbolisk funktion som hjälper till att visa hur karaktären Valerie Solanas utvecklas och till sist går under. Läsaren lär även känna Valerie i samspelet med andra karaktärer som Dorothy, Cosmogirl och Berättaren. *SCUM Manifesto* är en central del av romanen. Dels är delar av dialog och handling tydligt inspirerad av manifestet, dels hyser Valerie Solanas stark kärlek till verket och det är en viktig drivkraft för henne.

Med hjälp av fakta, fiktion, ett särpräglat poetiskt språk och en icke-linjär komposition skapar Stridsberg en uppkäftig, rolig, arg och ensam Valerie Solanas. Stridsbergs egen kärlek till karaktären visas genom den ömsinta tonen och valet av berättarperspektiv, vilket hjälper Stridsberg skapa en karaktär som, trots att hon missförstås av världen, vinner läsarens sympati. "Kvinnors uppgift är att skapa en magisk värld"⁴⁵ skrev Solanas i sitt manifest, och det är precis vad Stridsberg gör i *Drömfakulteten*.

⁴⁵ Solanas, övers. Stridsberg. *SCUM Manifest*, 43

Trots något
kort avslut
- mycket danning, 10
välpresenterat
- imponerande !!

D/F+

Källförteckning

Fahs, Breanne. *Valerie Solanas - the defiant life of the woman who wrote SCUM (and shot Andy Warhol)*. Feminist Press, 2014.

Nordiska rådet. Nordiska rådets litteraturpris, vinnare 2007. 2007.

<http://www.norden.org/sv/nordiska-raadet/nordiska-raadets-priser/nordisk-raads-litteraturpris/vinnare/2007> (Hämtad 10-10-2014)

Röshammar, Martin. 2013. Jag mår dåligt när folk säger att jag är modig. *Fokus*, nr 41.

<http://www.fokus.se/2013/10/jag-mar-daligt-nar-folk-sager-att-jag-ar-modig/> (Hämtad 2014-08-14)

Sherylynn Macale. 2007. *Urban dictionary*.

<http://sv.urbandictionary.com/define.php?term=cosmogirl> (Hämtad 2014-08-25)

Smith, Howard och van der Horst, Brian. 1977. Valerie Solanas interview. *The Village Voice*. 25 juli.

<http://news.google.com/newspapers?nid=1299&dat=19770725&id=5fZNAAAAIBAJ&sjid=OYsDAAAAIBAJ&pg=5629,1435379>, (Hämtad 2014-08-20)

Solanas, Valerie. Översättning Stridsberg, Sara. *SCUM Manifest*. Modernista, 2014.

Stridsberg, Sara. *Drömfakulteten - tillägg till sexualteorin*. Albert Bonniers Förlag. Bonnierpocket, 2006.

C+

J-OK

✓